

Učiteljski

TOVARIS.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli, in veljá za celo leto 2 gold. 50 kr., za pol leta 1 gold. 30 kr. Spise in dopise prejema vredništvo, naročnino, oznanila pa prejema in oskerbuje razpošiljanje založništvo.

List 6.

V Ljubljani 15. marca 1873.

Tečaj XIII.

Povest v ljudski šoli.

Povest izobrazuje serce, in ljudstvo rado posluša pripovedke; kdor zna dobro pripovedovati, pravi Kellner, nima le družbe, temuč ima tudi otroke v svoji roki. Pri jutrodeželanih so ljudje, katerih opravilstvo je pripovedovanje, to jih živi, in zanimiva nas brati v potopisih, kako znajo taki ljudje pozornost zbujevati, pazljivost nategovati, tako da poslušalci sami sebe pozabijo. Kako tudi otroci radi poslušajo, kedar se jim kaj pripoveduje! Tudi priprost narod se nikdar ne naveliča poslušati povesti; kako verno poslušajo vojake prisedše iz tujih krajev! Ni je skoraj stvari tako lepe, kakor videti mater, kako otroku pripoveduje, ali gledati otroka, kateri z zamišljenim pogledom in zaperto sapo posluša, kaj mu bode mati povedala.

Pa pripovedovati to je težka stvar, in le redko se nahaja človek, ki ume prav pripovedovati. Ložej je dobro govoriti, kakor dobro pripovedovati, in znana reč je, da marsikteri pridiguje, ko misli da pripoveduje! Kdor zna dobro pripovedovati, poterka na vsaka vrata, prebira vsako struno, kmali zbuja domišljijo, kmali sega v serce; sedaj zbuja veselost, sedaj zopet napolnuje serce z grozo in strahom. Dober pripovedkar pripoveduje ljudem, kateri sedé pred njim, in se k njim poniža, on noče, da bi se poslušalci po njem zvergli, marveč on se zverže po poslušalcih, razloček je ta, da on duševne vlastitosti poslušalcev, bodi si velikih ali malih, sprejema kakor v sercalu, od katerega požlahnjeni odsvitajo. Pa kako se človek nauči pripovedovati? Vaditi se mora, potem pa opazovati, kakšen vtis napravi njegovo pripovedovanje do ljudi, potem je treba brati popularne spise za ljudstvo in otroke.

Nikoli pa ne pozabimo, da vse govorjenje je le zvoneč kregulj, ako v sercu ne prebiva ljubezen in besedi ne ogreva.

Kdor se ne vadi pripovedovati, tudi tega nikdar ne bo znal. Ako se učitelj ne potrudi, da bi povesti v berilih otrokom pripovedoval, ali tiste s primernimi drugimi razlagal, ta ne bo nikdar znal pripovedovati.

Le pomislimo v otročja leta nazaj, kako globoko so se našega serca prijele nekatere povesti, in potem bomo razumeli, kolike važnosti da je pripovedavanje na pravem kraju o pravem času.

1. Pri pripovedavanji ni se treba kar strogo resnice ali stvari deržati, sme se tudi djanje nekako olepšati.

Zveličar je tudi veliko pripovedoval, kar se ni zgodilo. Učil je v prilikah.

Povest ni zgodba, pa iz zgodbe se lahko napravi povest, ako je le verjetna, in nauk, katerega obsega resničen, jasen in porabljev.

Vendar otrokom ni treba vediti, da je povest zmišljena; sicer jih ne zanimiva, tudi obdolžé učenika, da jim laže. Le pripovedujemo gladko in brez spotikleja ravno tako, kakor da bi bila gola resnica vse, kar pripovedujemo.

Ko bi otroci vtegnili prašati, ali je pa to tudi res, brez premislika jim smemo odgovoriti: Da, da, to se je že večkrat zgodilo; na svetu so bili že vsakoverstni ljudje.

2. Povest naj bo lahko umevna in taka, da se lahko presodi in otročjemu svetu prilaga.

Povesti od kraljev, cesarjev, od vitezov in junaških del, od spokornikov in samotarcev, od čudežev so manj pripravne za otroke.

Ne priporočamo pa samo izmišljenih povest, je tudi veliko svetopi-semjskih zgodeb in drugih čisto resničnih in prav pripravnih za otroke.

3. Povesti, katere se pripovedujejo, naj bodo kratke, sicer si otroci ne zapomnijo celokupnosti, in pozabijo začetek, preden konec slišijo.

Bistveno naj se podaja v jasnih in prostih stavkih, katere otroci lahko razumejo. Varujmo se tudi da z vpletanjem in razlaganjem povest ne postane preveč dolgočasna.

Razume se pa samo po sebi, da moramo otrokom marsikaj razjasnovati, kar pri odraščanih ni treba. Tudi se da marsikatera reč dvakrat povedati, ako besede spremenimo; to vse le pospešuje razumenje.

4. Povest naj ne bo medla, dolgočasna marveč zanimiva, naj pri-naša kaj novega, kaj nepričakovanega.

Kdor dobro zna pripovedovati, nareja mali ovinek, on pripoveduje djanje nasprotno, to pa vse iz tega namena, da djanje bolj povzdigne.

Da je povest živa, mora pred vsem biti nadzorna. Pripovedkar povzdiguje in povdarja svoje pripovedovanje in poslučuje se pravega pri-

merovanja. Povedka (anekdota) pové le poglobitno reč; prava povest pa je bolj obširna, pripoveduje, vzroke navode i. t. d.

Povesti med prostim narodom so polna primerovanj.

Pridevki veliko pomorejo, da beseda postane živa stvar pa nadzorna. Razložek je, ako govorimo: zajahal je konja, ali če rečemo: zajahal je konja vranca, drugače je, ako rečemo: jutro, ali če rečemo: jasno jutro. Domišlija na tihem dalje snuje.

Kdor zna dobro pripovedavati, pri tem osebe večkrat govore. To je pa posebno takrat dobro, kedar hočemo na kratko besede drugega povedati.

Ni pa dovolj, da le dobro pripovedujemo; skerbeti moramo, da povest tudi vemo prav obrniti. Prašajmo tedaj tudi med povestjo otroke n. pr., kaj mislite, je bilo to li prav? Ali se je ta človek kaj pregrešil? Otroci bodo potem še le bolj pazljivi.

Ako je povest globoko v serce segnila, varujmo se, da potem ne govorimo o nji na dolgo in široko. Raji molčimo za kratek čas, otroke pustimo, da sami premišljujejo.

Da se pa pripoved more dobro porabiti, hoče biti že prej preudarjena in v ta namen osnovana. To, kar hočemo v povesti poudarjati, mora biti dosti pojasnjeno, tako da se prikaže na koncu v vsi svoji bliščobi. Ako s povestjo razlagamo posnet zapopadek (abstraktno stvar), mora povest imeti vse zaznamke na tanko izražene.

Kaplja na kapljo kamen predolbe, tako tudi vplivajo na serce povesti, katere se ponavljajo, in ko se eden in isti občutek sto in stokrat ponavlja, izобрази se poslednjič misel in značaj.

V povestih svetega pisma in v življenji svetnikov imamo neusahljiv vir izverstnih otroških pripoved; človeštvo v svojih otroških letih približuje se prav ganljivo otroškemu mehkeemu sercu, in nepopačeno serce se jih nikdar ne naveliča poslušati. Z otrokom je tako kakor z ljudstvom. Tudi letá ne zaupa novemu nauku in se z veseljem oklepa, starega in znanega.

Učitelji naj bi se učili varno gojiti to ljudsko miselnost in v svojih šolah bolj si prizadevali za dobro kakor za novo (Kellner, Pädagogik der Volksschule st. 33.).

Osmi poglavitni greh.

(Konec.)

Vsaka stvar ima svojo solčno in svojo senčnato stran, vsem ne bode nikoli in z nobeno postavo vstreženo, sodba v vsaki stvari mora biti objektivna; postave pa so take prave, katere vstrežajo večini ljudstva,

ne kakšnemu posebnemu stanu, ali kaki posebni božani kliki. — Potem mi pa ni treba posebej razpravljati, kakošne šolske postave si želimo katoliški Slovenci.

Ko to pišem, imam pred sabo „Katholisches Schulblatt Oberglogau 1872“ in tam najdem daljši članek pod napisom „Lehrmangel“. Tu se bere, da je v pruski državi praznih samostalnih učiteljskih služeb 595, pomožnih učiteljskih pa 474, in 1792 je pa takih vmestjenih, ki nimajo izpitov. Dopis govori dalje, kako slabo je pomanjkanje učiteljev za učitelje same; preveč se jim nalaga in poslednjič še tega ne storé, kar bi lahko storili, vse sili v večja mesta — n. p. pri nas v Ljubljano — in učitelji so zmirom na potovanji, pri tem terpi poduk, zveza med šolo in domačo hišo. Nasvetuje se dalje pomnoženje pripravnih učilnic. Svoje razprave dovodi govornik do 12 toček.

1. Ker ljudje čedalje bolj naraščajo ter prebivalstvo ni razdeljeno enakomerno, je nastalo pomanjkanje učiteljev; to pa postaja čedalje večje, ker so učitelji slabo plačani in sicer njih razmerje ni ugodno. Pri nas bi rekli: pomanjkanje učiteljev prihaja od tega, da je več šol na novo postavljenih in je učitelju svet na vse strani odpert, kakor ni bilo nekdaj.

2. Nasledki tega pomanjkanja so, da je nemogoče vse prazne učiteljske službe nadomestiti, da so posamseni razredi preobloženi, da se nove šolske naredbe ne dajo izpeljati, da učitelj učitelju roko podaja in vse dère v mesta.

3. To pomanjkanje obtežuje učitelje, preobloženi so (pri nas po zimi in sploh, kedar ni dela na polji) in pred časom opešajo.

4. Pri tem pomanjkanji terpi šolsko podučevanje, učni smoter se ne doseže.

5. Terpi pa pri tem tudi odgoja po šolah, ker se učitelji vedno verste, nije prave zveze med hišo in šolo.

6. To pomanjkanje je na kvar družini, ljudje zrastejo brez poduka in odgoje; nastane proletariat naj slabejše verste. (Po katoliških deželah zavolj pomanjkanja šol ne; tudi čisto neizšolani starši skerbé za kerščanki poduk svojih otrok, in otrok v kerščanskih resnicah podučen, ni divjak —. To pa je težje nadzorovati po mestih, kakor po deželi; — kmečko ljudstvo je v resnicah svete vere sploh bolj podučeno, kakor mestno; kar človek čisla, se že nauči in zapomni.)

7. Ako se duhovni začenjajo vkvarjati z podučevanjem na ljudskih šolah in se tudi učiteljice v to privzamejo, vendar to pomanjkanje ne bo prenehalo. — (Kar se duhovnov tiče, bo teh v kratkih letih še bolj primanjkovalo, nego učiteljev; kjer pa učitelj ne more shajati, ali bo učiteljica ložej?)

8. Še manj se pa to more zgoditi, ako se začasno jemljejo učitelji, kateri niso zadosti izobraženi, ali pa da se pripravnikom krati čas poučevanja. (Prilичno o tem bolj obširno.)

9. Ako se učilniške šole pomnože, in se vnanji stan učiteljev zboljša, je pričakovati, da ne bo pomanjkanja učiteljev. Ako se bo zgodilo? nisi, nisi!!

10. Deržava, oziroma večje skupine v nji (tedaj pri nas v Avstriji posamesne kronovine) naj skerbé za zadostno število učiteljskih pripravnic; učitelji naj dobivajo plačo, katera raste s službenimi leti, revnim občinam naj se pripomore, da to morejo storiti.

11. Srenje naj pa skerbé, da se zboljša denarni stan učiteljstva in njih vnanjo razmerje.

12. Sploh naj pa učitelji skerbe, da zbudé v nemškem ljudstvu čuvstvo, katero zbuja in daje veselje do službe v ljudski šoli. (Veselje do kake službe dobi človek iz kaj različnih vzrokov; srečen tisti, kateremu s službo pride tudi razum.)

Tako na priliko je govoril pri 16. evangeljskem nemškem cerkvenem shodu semeniščini vodja Schneider iz Berolina; sploh je pa imenoval pomanjkanje učiteljev kar veliko nevarnost za nemško ljudsko življenje (deutsches Volksleben). Fiat applicatio.

Avstrija in Prusija.

(Zgodovinska primera.)

(Dalje.)

Konrad knez mazovski pokliče viteze livonske na pomoč zoper vedne napade Prusov. Ko so ti zmagani, išče Konrad l. 1226. pomoči pri nemških vitezi. Radi mu prihité na pomoč, da bi v Evropi to dobili, kar so ravno v Aziji zgubili. Herman Balk gre tedaj z 28 vitezi in z nekoliko četo vojakov nad Pruse. Prusi so se pa hrabro branili in so se bojevali za svojo samostalnost in vero svojih očetov. Pol stoletja je terpel boj, marsikateri pruski junak se je hrabro ponašal, kakor nekdanj Herman proti Rimljanom in Wittekind proti Frankom. Vitezom so pomagali v teh dolgih vojskah mnogi nemški knezi, in nekoliko nemških naselbin se je že napravilo v tem času na varnih krajih. — Potem ko je bilo nad polovico ljudstva ubitega, večjidel dežele pokončane, in ko je vitežki prednik zagotovil ljudomiljega ravnanja, podvergli so se sili. — In to pa je bilo deželi na blagor. Nemški naselniki so deželo obdelovali in mesta stavili. Povzdignila so se mesta: Thorn, Hulm, Dancig, Marienburg, Elbing, Kraljevce; po vsi deželi slišal se je nemški jezik, in jezik domačinov počasi odмира, vendar je še na Pruskem nad 90.000 Slovanov, Kašubov imenovanih.

V 14. stoletju je bila Prusija pod nemškimi vitezi dežela naj bolje vladana v Evropi in l. 1400. je segalo gospostvo nemškega reda od reke Odre do zaliva finlandskega.

V 15. stoletju je pojemala moč nemškega reda in l. 1466. so bili prisiljeni odstopiti Poljcem zahodno Prusijo in le vzhodna Prusija jim ostane pod verhovno vlado poljskih kraljev. L. 1511. postane redovni prednik (Grossmeister) Albert braniborski; ta gre na zahod pomoči iskat zoper Poljce, seznanj se z Lutrovo vero, domu prišed pristopi k Lutrovi veri, se oženi, in po nesrečni dolgi vladi umerje, zapustivši maloletnega sina Friderika Alberta; po njegovi smerti l. 1608. je podedoval deželo prusko Janez Sigmund braniborski, in tako so postali nemški volitveni knezi vojvodi pruski pod verhovno poljsko oblastjo.

Ob času 30letne vojske je vladal v volitveni pokrajini braniborski Jurij Albert in za njim nastopi Friderik Viljem, katerega zgodovina imenuje Velikega kneza (den grossen Kurfürsten). Ta je povzdignil potep-tano deželo, pridobil Pomorsko in postal samostalen vojvoda v izhodni pruski deželi. Zanimiva nas ta knez posebno za to, ker je on prav za prav podlago stavil pruski vojni (red in pokorščino v armadi je postavil na kerščansko podlago).

Za njim nastopi Friderik I., cesar Leopold I. mu podeli naslov kralja; sam za se ta naslov ni veliko pomagal, a kralj je pokazal svojim naslednikom pot, kakor da bi jim rekel: Naslov sem pridobil, skerbite drugi za dežele.

Friderik Viljem I. od l. 1713—1740. zapustil je svojemu sinu hrabro vojno 80.000 mož in polno blagajnico. In tako je dobil vse pripomočke za vojsko njegov sin Friderik II. Ko Karol VI. oči zatisne, je bil on prvi med vladarji, kateri je njegovi hčeri cesarici Mariji Tereziji vojsko napovedal. Naglo si osvoji večjidel Šlezije; pa kakor hitro si deželo pervikrat prisvoji, toliko huje mu je predla v 2. vojski od leta 1744—1745. in v 3., katero po navadi imenujemo sedemletno vojsko od 1756—1763. Ta vojska je neznansko povzdignila ponos pruski, kajti mala Prusija se je ubranila skoraj polovici Evrope, in poslednjič ko cesarico Marijo Terezijo zavezniki zapusté, je sprevidela, da ji ni mogoče Prusijo vžugati. — Prusija je ostala nezmagana, tako je hotla previdnost božja, in Friderik sam brezveren bogatajec ni terpel v svoji okolici bogotajcev. Pri prvi delitvi poljske države je dobil Friderik, tudi zahodno Prusijo na obalah reke Visle, po kateri je tako željno hrepenel. Po tri sto letih je ta nekdanj Nemcem podložna dežela zopet prišla pod nemško vlado, in se je v kratkem močno povzdignila. Tekmetstvo med Prusijo in Avstrijo se je v tistih časih začelo, in je le v francoskih vojskah prenehalo za kratek čas. V teh vojskah je pruska država še

skoraj huje terpela nego Avstrija. — A krepko se je l. 1813. na noge postavila; cesarja avstrijski in ruski in pruski kralj so stopili v prijateljsko zvezo proti posilniku Napoleonu, in dokler so ti živeli, vladal je lep mir in prijaznost med njimi, in v Evropi je kraljeval lepi mir, in Prusija je v tem času velikansko napredovala. Ali od l. 1848, se je tudi to do dobrega premenilo, in l. 1849. ni bilo veliko do tega, da bi se ne bile spoprijele Avstrija in Prusija; poslednja je sicer odjenjala, a zavidnost ni minula in l. 1859. je mogel naš cesar Franc Jožef Lombardijo zgubiti, ker Nemčija, katero je Prusija preoblada, se ni ganila Avstriji v pomoč. Tudi pozneje je Pruska zavidnost vso poboganje v Nemčiji prestrigla. V vojski zoper Dansko ste bile sicer obe nemški vele-vlasti enih misli, a ravno iz te vojske je pognal kal prihodnje nemške vojske l. 1866. Bizmark hoté spodriniti Avstrijo iz Nemčije je napravil z Napoleonom neko čudno mešetarijo, vsled katere je dobil prosto roko zoper Avstrijo, a prekanjen ni bil Bizmark, timveč Napoleon, Avstriji na jugu je zbudil Prus sovražnika Laha. — Avstrija je bila potisnjena iz Laškega in iz Nemškega in odsihmal so nemško-liberalci v Avstriji začeli škilati proti Berolinu. Velikanske zmage zedinjene Nemčije proti francoski državi l. 1870. in 1871. so nam še vsem živo v spominu; zmago Hohenzollerjev nad Habsburžane so praznovali lansko poletje v Berolinu; Avstrija pa ne sme več priti do miru in pokoja v domači hiši, zato da imajo nekateri zmirom vzrok ozirati se na novo nemško moč, na zedinjeno Nemčijo, katero pokriva pruska pi'elhauba. (Dalje prih.)

Metelko

v

slovenskem slovstvu.

48. Skoraj ravno tako opisuje Metelkota dvé leti pozneje dr. V. Klun v „Oesterr. Revue“ 1864, kjer govori o Metelčici in njeni osnovi, o čerkarski pravdi, o njegovem značaju, n. pr.: *„Das Vermitteln ist ein undankbares Geschäft. Der Vermittler verdirbt es häufig mit beiden streitenden Parteien. So erging es auch dem Metelko. Seine Neuerung rief einen mächtigen Sturm hervor, den berüchtigten ABC-Krieg, welcher auf die schonungsloseste Weise geführt wurde. Der Hauptgegner des Metelko war der geistreiche, stylistisch gewandte, sarkastisch einschneidende Čop. Metelko's friedliebende, in seiner Gelehrtenstube ruhig arbeitende, etwas schwerfällige Natur konnte nicht so schlagfertig und gewandt auftreten; er vermied so viel wie möglich öffentliche Erklärungen; — einige seiner Freunde gaben sich arge Blößen, für welche Metelko verantwortlich gemacht wurde; — Kopitar und Če-*

lakovsky endlich, welche in diesem Streite entscheidend hätten eingreifen können und sollen, hielten sich fern davon; — ohne Zweifel besorgten diese beiden, dass ein schliesslicher Sieg Metelko weiter führen könnte, als sie selbst aus mancherlei, vielleicht nicht ganz wissenschaftlichen Gründen wünschen mochten, d. h. zu dem kyrillischen Alphabet. Fiel auch Metelkos Orthografie, so konnte sein Lehrgebäude selbst von den erbittersten Gegnern nicht angegriffen werden, sein Werth ist bleibend. Kopitar's und Metelko's Grammatiken sind wahre Zierden der slovenischen Literatur.

Metelko war unermüdlich und auch sein Wirken als Lehrer ein sehr nutzbringendes. Nach seinem Tode fiel sein nicht unbedeutendes Vermögen wohlthätigen und frommen Anstalten, so wie armen Studierenden zu. Er war ein gelehrter Slavist, ein eifriger Lehrer, ein warmer Helfer und Tröster der Armen, — eine durchaus edle Natur. Sein Andenken sei gesegnet!"

V blagem in hvalnem spominu ostane Metelko posebno po svoji oporoki. Ta je res sloveča, in v posnemanje naj bi služila premožnim Slovincem. Da se mu je premoženje naraslo celó nad 70.000 gld., to se je zgodilo, kakor sam pravi, naposled po srečkah (Loosobligationen, wodurch sich bis jetzt mein Vermögen wirklich schon vermehrt hat); in komu je volil poglavitni delež? Ne bližnji sorodovini, ktera čim več po duhovnih dobí, tím bolj nehvaležno obrača, ter se navadno potem pravda in bridko prepira! Mladina, kakoršna je skoraj 40 let vsako nedeljo najbolj skušala njegovo poterpežljivost, skuša sedaj njegovo dobrotljivost; rokodelski in obertnijski učenci t. j. sirote, ubožni zakonski otroci ljubljanski, kateri nimajo več staršev ali pa imajo le revne starše in sorodnike, so do 15. leta, da se pripravijo k stanovitnemu delu ali v kako službo, poglavitni deležniki ali dediči njegovega premoženja. Ako se vstanovi kedaj v Ljubljani sirotnica ali delarnica zanemarjenim otrokom, kateri se po mestih sedaj vedno množijo, naj se vanjo oberne vsa istina, ktero naj po njegovi določbi vzajemno oskerbuje županijsko pa škofijsko predstojništvo. Kako koristna, kako potrebna je pač taka vstanova! Pravila, po katerih se vreduje Metelkotova vstanova za sirote, so brati v že omenjeni knjižici Ambroževi l. 1864.

Sicer je bližnjim sorodnikom Metelko volil tudi spodobne deleže, vendar s pomenljivim pristavkom, ako se kateri s kakim pravdarjem ali zakotnim pisarjem prikaže v Ljubljano ali pred sodnijsko gosposko, da koj zapade ali zgubi ves svoj delež. — Za izverševatelja svoje oporoke si je naprosil duhovskega pastirstva profesorja Janeza Poklukarja (r. v Gorjah 1802, u. kanonik v Ljubljani 1867), kteremu naj o kakem dvomu ali pravdanji razzodnika bosta dr. Matija Leben in dr. Janez Se-

men tako, da kar ti trije odločijo, ostane sklenjeno, prav po staroslovensko in po svetopisemsko („ut in ore duorum vel trium testium stet omne verbum“. Matth. 18, 16).

„Vojak pa dijak pri meni vselej gostak“, je djal neki dober duhovnik; tudi Metelko ni pozabil bolnikov in beračev sploh, ne oslabelih vojakov rojakov, ne potrebnih slovenskih učencev, neti slovenskih učiteljev. Za farne šole v svoji domačiji in sosednjih krajih je volil 10.000 gld. Ljudskim učiteljem na deželi je odločil 6000 gld. tako, da jih vsako leto darilo po 50 gld. dobí šest, kateri pošteni in marljivi v svojem poklicu se spridoma pečajo vzlasti s slovenščino in sadjerejo (Landschullehrer, welche sich durch sittlichen Berufseifer, sorgfältige Pflege der slovenischen Sprache und Veredlung von Obstbäumen vortheilhaft auszeichnen). V tem oziru so pred nekaj leti prav živo jeli delovati po Kranjskem. Koliko slovenščini zopernega se pa čuje sim ter tje sedaj, in da peša pri šolah djanjska sadjereja, se vidi tu in tam po zanemarjenih drevesnicah! — Ako se vstanovi kedaj v Ljubljani slovensko učiteljsko semenišče (ein slovenisches Schullehrer-Seminar), se zanj sme obrniti polovica omenjene vloge. Morebiti je Metelko prvi, kateri se je spomnil tako naših ljudskih učiteljev; — in „Bog naj poverne njegovi dobri, blagi duši v svetem raji obilne dobrote, ktere je naklonil krajnskim učiteljem in šolam. Lepe vsakoletne darila bodo gotovo marsikterega učenika spodbadale, da se bo malo bliže primaknil k svoji mili materi Slovenii“, je vzklical Rodoljub Podratitovski po smerti njegovi v „Učit. Tovaršu“ 1861 str. 32. Da bi le ne godilo se ravno na robe!

Verli Podratitovski si takrat gotovo ni domišljeval, da utegne kdo ljudskim šolam na Kranjskem namesto slovenščine l. 1873. priporočevati nemščino, češ — „*Metelko, der sich in der Schule ausschliesslich der deutschen Sprache als Unterrichtssprache bediente und auf Fragen, die von seinen Schülern absichtlich in slovenischer Sprache an ihm gerichtet wurden, hartnäckig nur deutsch antwortete, unbekümmert um die schlechten Witze, die deswegen über ihn gemacht wurden.* (Laibach. Schulzeitung Nr. 3. 1873. „Die deutsche Sprache und die Volksschule in Krain)“. — Kdor je to pisal, nima pravega razuma o zgodovinskem napredovanji našega šolskega jezika; ni poznal Metelkota in njegove véstnosti; ni pomislil, da je bilo tedaj celó prepovedano razlagati slovenščino po slovenski, da je učni jezik bil nemški, in da si je bila slovenščina za Nečasaka po hudi borbi še le predzadnje leto pridobila naravno pravico, da se učiti sme po slovenski! Vém, da so taki, kateri se zdaj čudijo oni „postavnosti“ Metelkovi, takrat še divjali zoper slovenščino pri nauku slovenskem! Exempla odiosa. — Kako veselo pa

je vedno po slovenski razlagal Metelko nauk o staroslovenščini, kjer je svobodno govoril brez une Slovincem nenaravne postave!

Spomini na Dunaj in okolico.

Posnel po svojem dnevniku Josip Levičnik, ljudski učitelj.

(Dalje.)

Moje načelo:

Kar lepega vidiš, hvalevrednega slišiš, koristnega skusiš, zapiši! — Po tej poti otmeš marsikaj pozabljivosti, in postavljaš hkrati sam sebi stalni spominek po prislovcu latinski: „*Litera scripta manet*“, ali po našem: „Zapisana čerka ostane“.

Preden govorim o razgledu z graškega grada, naj prav na kratko povem, kaj neposredno krog sebe, t. j. na homu samem vse videti morejo. Na naj višjem mestu njegovem, stala je njega dni močna terdnjava. Sama gola pečina bila ji je podlaga. Napoleon I. je l. 1809. terdnjavo hudo stiskal, in ko se mu je poslednjič vdala, dal jo je razrušiti. Celo 300 sežnjev globokemu vodnjaku ni bilo prizanešeno, ampak zasut je bil baje s topovi in z drugimi raznoverstnimi stvarmi. Pozneje je bil vodnjak vender zopet strébljen in za rabo vravnán. L. 1848. so en del terdnjave zopet pozidali; sedaj pa služi njeno mesto le ognjavarju za opazevanje. — Nekoliko proč od imenovane straže stoji nizki okroglasti stolp, v katerem se nahaja 160 centev težki zvon. Pravijo mu „Liesel“ (po našem „Lizika“). Vlit je bil mende l. 1587. iz turških topov, pripovedujejo pa, da je bilo primeseno zraven tudi 50 centov srebra, na kar bi vender ne prišel, ker nisim bil pri vlišanju nazoč. Je pa zvon še zeló nov videti, kar nekoliko svedoči, da zastoji res iz žlahtne róbe. Zvonijo vsaki dan po trikrat s tem zvonom, zjutraj ob 7, zatim o poldan, in zopet zvečer ob 7. uri. Vselej natančno odmenjeno po sto in enkrat udari. — Nekoliko nižej stoji zopet drugi, tako imenovani úrini stolp, ki je nekako čudno-starinske podobe. Med drugim se nahaja v tem stolpu zvon, ki se takrat žalostno glasí, kedar peljaje kakega nesrečnega obsojenca na morišče. Smertno sodbo oznanjeval je on že tudi našemu žalno-znanemu rojaku Andr. Baumkircher-ju, ki je bil o časih Erazma Lueger-ja Predjamskega (v 15. stoletju) v Gradecu ob glavo djan, in od tadaj ga menda imenujejo „Baumkircherglocke“.

Toliko o grajskem homu samem; ako pa pogledamo raz njega, bodi si na bližavo, ali v daljavo, vidimo toliko zanimivega, sprelepega, velikanskega, da bi mogel predolgo sedeti, ako bi hotel vse to vsaj po večjem popisati. Oziraje se v neposredno bližavo, je tik grajskega podnožja razgernjeno proti izhodu, jugu in zapadu staro mesto Gradec, ki je bilo

njega dni močno zavarovano z zidovi, obkopi in od valov dereče Mure. Kar pa je novejšega Gradeca, je bolj enak vencu, ki je zastoječ iz poletnih vil, nastavljenih po zalih vertih, kakor pa mestni skupini. (V vzajemi s posebno zdravim zrakom je menda ravno velika prostornost med poslopji taisti skrivni „někaj“, ki Gradec vverstuje med naj bolj zdrave kraje in prebivališča v vsem našem cesarstvu, in kar menda vzrokuje, da se taki, katerim je gospod Bog dal „dovolj grošev, in ki večer življenja želijo preživeti v prejetnem pokoji, radi ondi naselijo; od tod tudi šaljivo-odlično novo imé „Penzionopolis“).

Ako se pa ozremo z grada čez meje starega mesta na bližnjo in daljno okolico, vidimo proti jugu obširna predmestja „Jakomini“ in „Münzgraben“, naprej doli pa sprelepo obširno ravnino, obstriženo ob sredi od ponosne Mure. Hribovje okoli Vildona nam omejuje daljni vid proti spodnjem Štajarskem. — Izhodna stran nam unkraj velikega „Glacis-a“ kaže predmestja „Št. Leonhard“ in „Gejdorf“, katerih razne ulice se enako zvezdnim žarkom razprostirajo od „velikega Glacis-a“ na razne strani. Med njimi se zlasti odlikuje „Elizabetina cesta“, imenovana tako po imenu sedanje svetle cesarice. V daljavi kipí zmed zelenih gričev kaj ljubeznjivo dvestolpna cerkev Marije Tolažnice (Maria Trost). — Proti zapadu vidimo unkraj Mure, čez katero peljeta med drugim dva železno-verižna mostova, razne oddelke predmestja murskega (Murvorstadt), imenované n. pr. „Mariahilf“, „Lend“, „Gries“, „Karlau“ itd. Zala Anina cesta pelje naše oko proti kolodvoru in dalje naprej v sprelepo okolico. Zlasti se odlikuje proti tej strani tudi grad Eggenberg, do katerega pelje kočati drevored. — Severna stran kaže najpred predmestje „Graben“; na levo tje unkraj Mure kalavarski hom s cerkvico; še bolj k levi pa našemu bledskemu gradu enako sterma pečino z razvalino enacega imena, pod katero se odpira vhod v gorati zgornji Štajar, in kodar je peljala stara dunajska cesta, ter gre ondi sedaj tudi železnica. 4425' visoki „Schökl“, ki je Gradčanom vremenski prerok, zapira nam daljni razgled na tej strani; sim bližje od njega proti predmestju „Graben“ pa nam je mični „Rosenberg“. Na višinah njegovih more biti življenje kaj prijetno; zakaj nasajenega ga vidimo čez in čez z lepimi zidarijami enako belim cvetkam med prijetno zelenjavo. Toliko po večjem o razgledu z grada.

Kdor bi se hotel ozreti še kaj po mestu, ima, se vé, še dokaj gledanja. Stolna cerkev v zidanji ni ravno posebno lepa; zlasti slabo se ji podája mali nevidni stolpič. Naj večji kinč so ji v presvetišču krasna okna iz barvane steklenine; tudi orgelna omara je originalna po njeni sestavi. Enake še nisim videl. — Koj zadaj za stolno cerkevjo stoji okroglasto poslopje, imenovano „Mausoleum“, v katerem počivajo telesni ostanki cesarja Ferdinanda II. (umerl l. 1636). Tudi blagi nadvojvoda Joan je začasno tam počival, dokler niso prepeljali njegovih ko-

ščic na Tirolsko k večnemu počitku. „Mausoleum“ je odpert baje na leto le enkrat, v veliki petek, ker se ondi nek postavlja božji grob. V bližavi stolne cerkve je dalje tudi terg cesarja Franca I., ki je nakitnjen s krasnim monumentom, postavljenim l. 1841. od hvaležne štajarske dežele temu blagemu vladarju na slavo in čast. — Ako hoče kdo videti kaj posebno starinskega, naj gre gledat cerkev „Maria am Leech“, zanimiva je zaradi njene visoke starosti, akoravno je nekako odročna. — Znamenita je še dalje sprelepa cerkev Marije pomočnice (Maria Hilf) blizo Mure, enako tudi nova lazariška cerkev. Ako se pa nobena teh ne ogleda, vsaj ena naj se ne zgreši, in ta je nova dvastolpna cerkev usmiljenih sestrá. Ni sicer javna, a radi jo pokažejo vsakemu, kdor poterka na samostanska vrata. Skozi vežo samostanskega poslopja se pride najpred v sprelepi, nad vse pričakovanje mični vertec (— prava slika raja v malem —), in od tam v omenjeno svetišče. Popisoval te triladijne, v bizantinskem zlogu pozidane cerkve na drobno ne bom; zakaj kar se v nji vidi, vse je „Idealität“, ter popolnoma vredno, imenovano biti „sveti hram“, „hiša božja“. V mojih popotnih zaznamkih stoji o tem svetišču med drugim tako-le zapisano: „Ta cerkev je tako lepa, kot malo takih; ukradel bi jo!“

Skozi Gradec potujočim učiteljem poslednjič svetujem ogledati si tudi sloveči „Joaneum“, to od svitlega nadvojvoda Jovana (ki je bil slovenskemu rodu posebno prijateljsko naklonjen, ter bil tako rekoč „kerstni kum“ našim „Novicam“) l. 1812. vstanovljeno višje izrejalšče za umetno gospodarstvo in razširjenje splošnih občekoristnih vednosti. Kdor hoče umeti, kaj pomeni beseda „učni pomočki“, ta naj stopi v Joaneum, ter naj poprosi, da se mu odprejo obširni prostori, prenapolnjeni z neštivilnimi znamenitimi stvarmi: zagotovimo ga, da prisiljen bo zdihniti iz dna duše: Slava bodi spominu visokorodnega, plemenito-dušnega gospoda, ki je toliko storil v prid napredka sedanjih rodov in prihodnjih vnukov.

(Prih. dalje.)

Šolsko obzorje.

Iz Bukarešta. Z veseljem prijel sem danes prve četeri liste »Učiteljskega Tovariša« tekočega leta, za kar se g. založniku priserčno zahvaljujem. Šest Slovanov nas je tú, trije Bulgarii, en Slovenec, en Čeh in en Poljak. »Uč. Tov.« je prvi med slovanskimi časopisi v tiho in mirno naše zavetje priromal.

Danes čem naj prvo tukajšnje semenišče, o katerem sem zadnjič le malo omenil, bolj na tanko popisati. To učenistim i dobri odgoji posvečeno mesto, ktero v katoliškem i čudorednem obziru Romanii (Valahiji) lepši prihodnost obeta, odperl je pred dvema letoma prevzvišeni škof nikopoljski i apostolski vikar Romanije, Ignacij Paoli, i že šteje mladi ta vstav 23 nadepolnih mladenčev, raznih narodov jezikov, kterih sercé požlahnuje se v dobri odgoji i kterih um bistrijo izverstni učitelji. — Pod odličnim vodstvom pripravljajo se mladi ti leviti na težaven ali kaj krasen poklic duhovski i misijonarski.

Poleg temeljitih bogoslovskih učenosti potrebuje tukajšnji misijonar bogate jezikoslovne zaklade, kajti v razširjenem okrogu naše škofije nahajajo se ljudje vseh evropskih narodov i dežel. I to se tù ne prezira. Ucé se naši seminaristi poleg latinskega, nemški, francoski, laški, romanski (Vlaški), magjarski i bulgarski jezik. Da zraven tega tudi druge gimnaziji lastne vednosti ne zanemarjajo, še manj prezirajo, razumeva se samo po sebi. — Kakor sploh so tudi po starosti naši učenci kaj različni; najmlajši šteje deset i najstareji trideset let. Pri tem strogo sistematičnega šolanja ni še sedaj mogoče. Bogoslovske študije se dosedaj še niso, začele se pa bodo še prihodno jesen, kajti če tudi so tù že nekteri, kateri zveršili so gimnazijo z maturo, vendar še vsaki gre tù dve leti v modroslovje. Modroslovje je, skor bi rekel, v avstrijskih šolah močno zanemarjeno, a pervaki našega reda terdijo, da temeljito razumenje bogoslovja, neobhodno modroslovske učenosti potrebuje. Li je res, ne vem, samo toliko rečem, da hud modroslovec nisem, in ne vem, li kedaj postanem.

Ker sem že naš red omenil, mislim ne bo napačno, ako nekoliko besed o njem spregovorim, temveč, ker je Slovenec malo znan. Imenujemo se pasijonisti, temeljitel našega reda je sv. Pavl od križa, rojen 3. januarja l. 1694. v Ovaði ne daleč od Genua na Laškem, umerl 18. oktobra l. 1775. v Rimu. Pasijonist je strog redovnik, razun navadnih treh obljub, pokoršine, ubošva i devištva, obljubi tudi truditi se za razprostiranje premišljevanja Kristusovega terpljenja med vernim ljudstvom. Njegova hrana je večidel postna, ob dveh po noči vstaja k molitvi i premišljevanji. — Ali kakor je strog, se njegovi udje vendar-le od dne do dne množe. Komaj 100 let še le obstoji, ali že razprostirajo se duhovni sinovi sv. Pavla od Križa na široko po daljnem svetu. Že imajo več samostanov na Laškem, Francoskem, Španjolskem, Portugizkem, v Irlandii in Angležii, v severni i južni Ameriki. V misijonih so posebno delavni.

Prezvzišeni naš škof je tudi ud omenjenega reda, od seminaristov so že štirje novici, vsi drugi postanejo pozneje. Za tega del postavil bode na spomlad omenjeni škof v Bukarešti novi samostan s semeniščem. Do sedaj imamo samo eno tesno hišo, in manjka nam prostora na vse strani. Da pak potrebno denarje skup spravi, podal se je prevzvišeni dušni pastir preteklo jesen z enim svojih mašnikov v Avstrijo — Magjarsko i Bavarijo, ker milošno za rečeni namen nabira. Sicer je visoki prelat kaj ponižen; vsak lahko ž njim govori, za vse dobro vnet i podvzetjapoln. — Bil je več let v Irlandiji provincial Pasijonistov, kjer je tudi več samostanov sozidal.

Ker že o našem semenišču govorim, mislim, da ne smem na javno deško šolo pozabiti, ktere sem že zadnjič omenjal. — Kar se njenega značaja tiče, ne vem, kaj bi rekel, po mojej misli je — ljudska. Ima štiri razrede. V prvem i drugem razredu podučujejo se otroci v verouku, romanskem, nemškem i magjarskem jeziku, v računanju, zemljo- i lepopisju; v tretjem i četertem razredu v verouku, v občni zgodovini, romanskem, italijanskem, francoskem, nemškem i magjarskem jeziku, v računanju, zemljepisji, lepopisji i risanji. — V vseh razredih uči se tudi telovadba. Kar vsakdo sprevidi, so otroci preobladani na vse strani. Učilne ure so od 8 $\frac{1}{2}$ do 11 $\frac{1}{2}$ dopoldne, i od 1 $\frac{1}{2}$ do 4 popoldne. — Tudi pet i pol ure šole na dan je za dečka v nežnji starosti po mojej pameti preveč. Vidi se, koliko sedanjí čas od posamesnega človeka zahteva. Ker je naše mesto jako razprostraneno, ostajajo učenci preko poldne v šoli, le bližnji gredo k obedu. Milo je, ob pol dvanajstih šolo končavši, šest ali sedemletnega dečka videti, kos kruha iz žepa izvleči i s tako prostim i pičlim obedom zadovoljiti se. — Ker se v zadnjih dveh razredih toliko zahteva, osta-

jajo učenci po dve ali tri leta v enem redu. Jasno je, da je pot tukajšnje mladosti kaj ternjeva, osobito kar se tiče učenja jezikov.

Te dni čital sem v tukajšnjih časopisih, da odpre se v vigredi prvi otročji vert v našem mestu. — Že opominja me čas, da končam. Z Bogom, dragi rojaki! Prihodnjič kaj drugega.

Conf. Albert a S. Ign.

Iz Ljubljane. (Prisiljen odgovor.) Dopis iz Ljubljane v „Napredku“ br. 7. popisuje sedanje učiteljske razmere v Ljubljani in potem vpraša: »Kaj pa drugi naši ljubljanski učitelji v tej čudnej koliziji delajo?

»Uč. Tovariš« prešel je kot tihotapec k duhovnom . . .

Kaj vas neki toliko briga »Uč. Tovariš«! Ali je res tolike časti vreden, da ga pretresujete? Ker bi naši javni in potuhneni prijatelji in neprijatelji radi o našem listu kaj več zvedeli, povemo jim to-le:

»Uč. Tovariša« kot prvi pedagogični slovenski list osnoval je ne z malimi žrtvami in s trudom l. 1861. naš g. A. Praprotnik. Tadanji škofijski g. Juri Zavašnik ga je učiteljem pošiljal in priporočal in mu pridobival naročnikov in prijateljev, na primer; ravno tako se je zanj agitiralo, kakor se sedaj agitira za »Laibacher Schulzeitung«. Šaljivo so nekateri pripovedovali, da »Tovariš« z »Danico« pleše, in berž ko ne pričakovali, da potem, ko pade cerkveno nadzornišvo, »Tovariš« nastopi drugačno pot. Toda to pot so se ukani. »Tov.« ni nikdar napadal svojih nekdanjih prednikov, niti ni ukrenil po oglašeni poti širokoustnega liberalizma, ki obeta zlate gradove, pa še črne kajže nima.

Da pa »Tovariš« ni morebiti (?) tako odločno pisal, kakor sedaj, zato je imel svoje razloge.

1. »Učit. Tovariš« je bil do letos edini šolski list na Kranjskem in za slovenske pokrajine. Rad bi bil vsem vstregel, zato je tudi težko komu kaj odrekel; oziral se je na mlade učitelje, kateri še nimajo skušenj med svetom, da bi jih ohranil cerkvi in narodu.

A sedaj je vse drugače postalo. V Ljubljani imamo nemški šolski list, kateri bi bil silo razžaljen, ko bi mu kateri rekel, da ni nemško-liberalen. Kdor tedaj čiste vode hoče zajemati, in naserkati se pravega liberalizma, naj bere »Laibacher Schulzeitung«; kdor pa hoče vedeti, kakošni so slovenski liberalni učitelji, naj pa bere »Slov. Učitelja«. — Kdor pa ni še plašča po vetru zasukal, in ima pravi pojem kerščanske ljudske šole, naj pa bere »ostarelega Tovariša«.

To, kar dopisnik v »Napredku« vredniku očita, so nam pravili naši nekdanji politični prijatelji kar na ravnost v obraz.

Toda, gospoda moja, komur »Tovariš« ni po godu, naj ga pa nikar ne bere, s tem ga bode naj bolj kaznoval. — Slovensko časopisje pisatelju ne prizadeva drugega, nego troške in trud; in ljudski učitelj, ki gre ves dragi božji dan za svojim vsakdanjim zaslužkom, ne bo nič kaj otožen, ako se mu breme odzame.

Ako »Tovarišu« kormilo iz rok pade, naj ga pa tudi prevzamejo drugi, samo pazijo naj, da se njih ladija ne razbije, in svoje popotnike sabo ne potegnejo v pogubo; a mi drugače ne moremo pisati; hvala Bogu, da smo po dolgih skušnjah prišli do tega prepričanja; svet se je zdravega nauka preobjedel, kakor otroci, katerim kruh ostaja, in hoče le imate sladšič, oblizkov, katere gerlo dražijo, a telo slabé. Dvoje limanic je sedaj nastavljenih, na katere se učitelji radi usedajo, in piščalka jim prav sladko poje; na prvi je zapisana velika čast, na drugi pa mastna služba. Kdor pa učiteljem

pravi: ne verjemite vsega, kar vam ljudje govore in pripovedujejo, saj ni vse gola resnica; sodite o svojih okoliščinah sami, — ta ni več prijatelj učiteljev, ta jim nič ne privošč.

2. Nove šolske postave so res nas učitelje nekoliko osupnile. Sami nismo prav vedeli, pri čem da smo. Boljša plača in vse drugo dobro se nam je obetalo; mislili smo res, da sedaj nastopi zlata doba učiteljstvu. — Marsičesa smo od l. 1869. doživeli; morda da doživimo na Kranjskem tudi, da bode nova šolska postava poterjena, učiteljem plača zvišana in potem dosežemo, kar smo želeli in pričakovali, in kar se nam je obetalo. — Z lastnimi očmi se pa tudi vsak lahko prepriča, da gremo s šolstvom rakovo pot; posebna hvala je za kak kraj, ali za celi okraj, ako se more reči: v našem kraju ali okraji nismo slabši, kakor smo bili poprej; kjer je pa kak napredek, je pa gotovo le tam, kjer učitelji in duhovniki eden drugega podpirajo. Dopisniku v »Napredku« in vsem, kateri njegovim besedam verjamejo, pa kar naravnost povemo, da ljudskih šol ne poznajo, da sodijo le po uzorih, katere si sami narejajo, in kakoršnih nikjer ni. Kjer ni vera podlaga odgoji, tam mora sčasoma vse razpadati, in kateremu ni vera prva in naj bolj potrebna stvar in naj imenitnejše vodilo življenja, ta se je le ta čas poslužil, kedar hoče svoj namen doseči; vera mu je plašč, katerega pokriva, kedar se hoče lepega kazati.

To so, da še enkrat ponavljam, načela, po katerih se je »Tovariš« vredoval, ter se še sedaj vreduje; da to nekaterim oči kolje, da smo zaradi svojih načelov ljudje, kateri smo se duhovnom prodali, to nas šembrano malo briga. — Slabo bi bilo res na svetu, ko bi razen svečenikov nihče versko ne mislil. No, tako daleč še nismo prišli! „Taka je sedaj pri nas na Slovenskem“.

Vredništvo.

— Časopisi in knjige, ki jih ima slovensko učiteljsko društvo za svoje ude pripravljene, so: »Wiener Volksschule«, »Schulbote«, »Central-Organ«, »Laib. Schulzeitung«, »Slov. Učitelj«, »Uč. Tovariš«, »Novice«, »Danica«, »Slov. Narod«, »Slov. Gospodar«, »Soča«, »Besednik«, »Zora«, »Napredak«, »Šolski Prijatelj«, »Slovenski Prijatelj«, »Beseda učiteljska«, »Spamers Lexikon« knjige slov. Maticе in društva sv. Mohorja. — To zimo imeli smo pet podučnih in zabavnih društvenih večerov z govori, deklamovanjem in s petjem; sedaj v postu bomo imeli času primerno zabavo z branjem in z govori. »Imenik vseh slovenskih ljudskih učiteljev« se že pripravlja za natis. Vsi udje dobé ga brezplačno.

— V svetovno razstavo je slovensko učiteljsko društvo poslalo en zaboj raznih stvari in sicer: 1) raznih risarskih izdelkov iz idrijske šole, 2) Stegnarjeva risarska učila in telurij, 3) razno gorenjsko lesovje, ki ga mizarji rabijo, kot šolsko učilo, 4) razne izdelke poljskega in gospodarskega orodja, ki so jih naredili učenci šmarske šole, 5) Praprotnikova in Tomšičeva slovstvena dela. — 1. mestna šola pri sv. Jakobu v Ljubljani je poslala čez 100 risarskih izdelkov, 6 letnih sporočil in učni načrt z metodami, ki se pri njem rabijo. Gg. Cebin in Levičnik poslala sta svoja učila, prvi svoj premični »abc« in računalo, drugi pa svojo števniko (računski stroj).

— »Národna Šola« ima sedaj na razpolaganje: peresa, ročnike, čertalnike, svinčnike, pisanke, (teke) za lepopisje s predpisi (Gerkmánove) in brez zgledov (navadne), za spisje, za računstvo, risanke, podkladke za lego pi pisanji, tablice pikčaste in načertane, razna ravnala za risanje in čertanje (čveterorobnike), stenske abecedne table, metrične table s knjižico, zemljevide

(Kranjske in Avstrije), računske stroje, slike za risanje; iz med knjig: Geometrijo ali merstvo v ljudski šoli (Lapajnetovo), Zlate orehe (Tomšičeve), Slovensko slovnico za pervence (Praprotnikovo), cerkvene šolske pesmi (besede), „Verteca“, „Tovariša“ (večletnikov) in poslednjič — pušice za nabiranje darov za »Narodno šolo«. To blago bomo po izbéri in naročilu naših udov razpošiljali. Več ko nam prihaja darov iz kakega kraja, več bomo tudi blagá razposlali, tako da nobeden ne bode terpel škode in slehernemu se bode gotovo poslalo več, kakor je vložil. To moremo storiti, ker smo od veljavnih gospodov dobrotnikov dobili znatne darove. Učitelji, skerbite tedaj sami za se s tem, da obilno pristopate k društvu in nabirate ude, — in ti národ slovenski, podpiraj v perveji versti **národno šolo!**

— Za „Narodno šolo“ so darovali: P. i. gg. Tribuci c. k. okrajni glavar v Črnomlji 2 gld., A. Aleš, dekan in šolski nadzornik, 2 gld., J. Kapele v Metliki, 2 gld., K. Pleško, sodnik v Črnomlji, 2 gld., S. Sporn, mestni župnik, 1 gld., Müller, trgovec, 1 gld., J. Mervec, duhovni pomočnik v Trgu, 1 gld., J. T. v Semiči, 1 gld., Ivan Stupan, katehet v Črnomlji, Ivan Belec, duhovni pomočnik v Črnomlji, 1 gld., Franjo Kenda, učitelj v Semiči, 1 gld., Nikolaj Stanonik, učitelj v Trgu, 1 gld., Šola v Slavini za 73, 74 in 75. leto, à 1 gl. in 40 kr., Vipavska šola 1 gld., učitelj in šola na Colu, 5 gld., učitelj in ljudska šola v Preserji, 2 gld., Jarem Franc, učitelj v Hinjah, 2 gld., Ivan Pozenel na Unci, 1 gld., ljudska šola in učitelj v Polhovem Gradcu, 2 gld. Iz slovenskega Koroškega gosp. J. C. Zupan, trgovec v Celovci 2 kupona banke „Slovenije“, vredna 3 gld. in 42 kr. Iz slovenskega Štajarskega: Ljudska šola v Fravhajmu, Anton Hren, nadučitelj, Mat. Soršak, podučitelj, Jakob Škoflek iz Mozirja, 2 gld., mozirska šola 1 gld., rečiška šola 1 gld., ljubenska šola 1 gld. — Gosp. profesor Žitek Jože iz Ptuja piše odboru „Narodne Šole“ med drugim tole: K 10 gl. poslatim $\frac{9}{2}$ evo opet 10 gld. za društvo „Narodna Šola“. Ob enem Vam imena 26 priložnikov à 1 gld. na leto. Nekateri še niso položili. Kedar ostatak t. j. 6 gl. dobim, Vam jih pošljem. — Pridejo potem imena udov, med katerimi je 17 ljudskih učiteljev. — Opazka. Nekaterim udom smo že poslali šolskega blaga; najraje bi videli, da bi učitelji sami povedali, kaj želé dobiti. Ako katera šola nima novih stenskih tabel, tiste bi bile pač potrebne in radi bi jih poslali, ko bi vedeli, da vstrežemo.

Premembe v učiteljskem stanu na Kranjskem. G. prof. Mihael Wurner imenovan je okrajni šolski nadzornik za kerški okraj, in gg. Janez Zima in Ant. Wisiak prideta za učitelja v c. k. vadnico v Ljubljani.

Listnica. G. J. Z. v Budanji: Hvala za poslano. Oddali. — Dopis drugi pot. V Bukarešt: Za obljubljeni prosimo. — G. F. K. v Čemšeniku: Pred vsem bi Vam svetovali, da pristopite k vdóvskemu društvu, ter letnino plačate; vstopnino plačujete lahko dve leti. — Od več udov za vdovsko društvo smo denar prejeli. — Imena prihodnjič. G. d. iz slov. St.: Zoper obstoječe šolske postave ne pišemo; ustrahovalnih pomočkov za vzderževanja reda nam pa res primanjkuje; pravo zadeti je težko. Skušen učitelj pomaga si vsak po svoji okolnosti.